Uvodnik

Helena Bažec
Univerza na Primorskem, Slovenija
helena.bazec@fhs.upr.si

Natanko pred enim letom je izšla številka revije *Studia Universitatis Hereditati* (Letnik 7, št. 2), v kateri smo predstavili prvi, literarni sklop prispevkov, katerih posamezni deli so bili predstavljeni na mednarodni konferenci *L'italiano in contesti plurilingui: incroci linguistico-culturali (Italijanščina v večjezičnih kontekstih: jezikovnokulturna prepletanja).* Konferenco, ki se je je udeležilo več kot 60 predavateljev iz desetih držav in treh kontinentov, je organiziral Oddelek za italijanistiko na Fakulteti za humanistične študije oktobra 2019. Izmed prejetih predlogov smo za pričujočo številko izbrali sedem izvirnih znanstvenih člankov, ki so bili dvojno recenzirani in skrbno pregledani v uredništvu revije, za kar se iskreno zahvaljujemo vsem vključenim v ta postopek. S skupnimi močmi nam je torej uspelo pripraviti pestro obarvano številko, ki se ukvarja z vprašanji, vezanimi na jezikoslovje in didaktiko.

Najprej smo uvrstili prispevke jezikoslovne narave, zato odpiramo številko z razpravo Mile Samardžić iz Univerze v Beogradu, ki se ukvarja z jeziki v stiku in jezikovnim prestižem. V svojem članku avtorica ugotavlja, da sta bili italijanščina in srbščina, v svojih različnih diahronih in diatopičnih jezikovnih zvrsteh, v stiku dolga stoletja, vendar pa je prišlo do prehajanja besedja večinoma le enosmerno, in sicer iz italijanščine v srbščino, saj je imela prva tako v preteklosti kot danes večji ekonomski in jezikovni ugled. Naslednji prispevek je prav tako namenjen prepletanju italijanščine z drugim jezikom, tokrat v Avstriji. Luca Melchior iz Univerze Alpe-Adria v Celovcu se posveča veliki prisotnosti italijanskih javnih napisov na avstrijskem Koroškem, ki po pogostosti uporabe sledijo angleškim in nemškim, vendar pa prednjačijo pred tistimi v slovenščini in ostalih manjšinskih jezikih. Italijanščina se ne uporablja le za etnično značilne dejavnosti, pač pa za tržne namene na splošno. Podrobnejša sociolingvistična analiza pokaže, da gre pogosto za psevdoitalijanizme, ki so osnovani na italijanskih leksikalnih in oblikoskladenjskih vzorcih, vendar se uporabljajo za tvorbo novega jezikovnega gradiva.

Sledi članek jezikoslovne narave, ki se v aplikativni fazi veže na didaktiko in zato predstavlja lep prehod iz jezikoslovnega v didaktični del te tematske številke revije. Neva Čebron nazorno prikaže postopke zbiranja in raziskovanja dveh primerljivih strokovnih korpusov s pomočjo brezplačnih računalniških programov. Na podlagi list besed, ključnih besed in z opisom kolokacijskih in sintagmatskih vzorcev hitro in učinkovito razberemo besedilne značilnosti strokovnih jezikov na več jezikovnih ravneh. Na tak način avtorica utemeljuje korpusno metodo kot orodje za pomoč učiteljem tujega jezika pri luščenju ključnega strokovnega in polstrokovnega besedišča. V naslednjem prispevku, ki že sodi v didaktični sklop, predstavljamo aktualno temo pri poučevanju in učenju tujih in drugih jezikov. Elisa Da Lio obravnava pojem »pismenosti« tako, da na podlagi temeljite primerjave med različnimi teorijami pride do nove definici-

https://doi.org/10.26493/2350-5443.8(2)9-10
BY-SA

je termina, ki je primernejši za sodobno družbo. Primerjava med specifičnimi učnimi cilji v srednji šoli in zaključki raziskav kažejo na vrzel, ki bi lahko manjša z uvedbo različnih, bolj raznolikih pristopov pri poučevanju tujih jezikov z namenom spodbujanja pluralne, multimodalne in digitalne pismenosti, kar odpira veliko možnosti za prihodnje raziskave na tem področju.

Splošna tema didaktike nas uvede v bolj specifično področje, ki jemlje pod drobnogled učenje in poučevanje italijanščine kot drugega jezika na dvojezičnem območju slovenske Istre. Susanna Pertot obravnava spontano usvajanje jezikov v otroštvu in predvsem pomen risank kot avtentičnih jezikovnih vnosov. V svoji raziskavi ugotavlja, da gledanje risank v otroštvu v populaciji slovenskih študentov na Univerzi na Primorskem ne kaže na povezavo med jezikovnim vnosom in produkcijo. Zaključi pa, da je gledanje risank pozitivno vplivalo na učenje italijanščine. Sledi članek o specifičnem statusu italijanščine kot manjšinskega jezika. Rok Kobal se posveča njegovemu položaju v slovenskem šolskem sistemu, saj ugotavlja, da je velik padec znanja in upad zanimanja za ta jezik zaskrbljujoč. Na podlagi dveh primerov dobre prakse, valižanskega in baskovskega modela dvojezičnosti, poda nekaj predlogov za revitalizacijo med mladimi, saj ugotavlja, da še obstajajo možnosti za učinkovit poseg. Tematsko številko zaključimo s prispevkom Vesne Vojvoda Gorjan o glotodidaktičnih pristopih, ki so primerni za poučevanje italijanščine kot drugega jezika v prvem in drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole. Avtorica pride do spoznanja, da je pomembna predvsem količina stika z jezikom, so pa vse metode v določenih segmentih predvidenih v učnem načrtu primerne, vendar mora biti njihova uporaba zavestna in namenjena doseganju točno določenih učnih ciljev.

Prispevki v pričujoči številki predstavljajo vpliv italijanščine izven Italije, kar nekaj pedagoških razprav o učenju in poučevanju drugih in tujih jezikov tako na splošno kot tudi na specifičnem dvojezičnem območju slovenske Istre. Upamo, da raznolikost številke vzbudi zanimanje in refleksijo bralcev in služi kot spodbuda za prihodnje delo na področjih jezikoslovja in didaktike.

Urednica tematske številke